

DR ZORICA MRŠEVIĆ

KA DEMOKRATSKOM
DRUŠTVU – RODNA
RAVNOPRAVNOST

INSTITUT DRUŠTVENIH NAUKA

Beograd

2011

Ova knjiga je nastala u okviru projekta:

„Društvene transformacije u procesu evropskih integracija - multidisciplinarni pristup“, koji je finansiran od strane Ministarstva prosvete i nauke u periodu 2011-14.

Stavovi i mišljenja objavljeni u ovoj knjizi, su isključivo lični stavovi autorki (ako ne pripadaju citiranim autorima) i ni na koji način ne odražavaju stavove i mišljenja organizacija u kojima su autorke u vreme izdavanja knjige radila ili sa kojima su sarađivale.

SADRŽAJ

Reč autorke	17
-------------------	----

OPŠTI DEO

PRVO POGLAVLJE – STUDIJE RODA

Studije roda	21
<i>Pravo kao mesto borbe</i>	23
<i>Rodno zasnovano nasilje</i>	24
<i>Diskriminacija</i>	24
<i>Položaj žena u pravnoj profesiji i pravnom obrazovanju</i>	25
<i>Odsustvo žena iz javnog, političkog i informativnog života</i>	25
<i>Žensko siromaštvo</i>	25
<i>Reproduktivna i zdravstvena prava</i>	26
<i>Prava marginalizovanih žena</i>	26
<i>Lezbejska prava</i>	27
<i>Položaj žena u kriznim periodima</i>	27
<i>Ženska geografija pravnog i društvenog života</i>	27
Profesionalni put pravica	30
Pravo tretira žene onako kako muškarci tretiraju žene	32
Ne slažemo se	33
Ne govorimo – roze modrice	35
Pol i rod, pojam i vrste diskriminacije	36
<i>Dihotomija pol/rod</i>	37
<i>Zabrana diskriminacije</i>	38
<i>Vrste diskriminacije, individualna, institucionalna i strukturalna</i>	38
<i>Dihotomija posredna/neposredna diskriminacija</i>	40
<i>Dihotomija pravna/faktička diskriminacija</i>	41
<i>Dihotomija vidljiva/nevidljiva diskriminacije</i>	41
<i>Eksploatacija</i>	42
<i>Marginalizacija</i>	42
<i>Nemoć</i>	42
<i>Kulturni imperijalizam</i>	43

<i>Nasilje</i>	43
<i>Govor mržnje</i>	43
<i>Mizoginija i govor mržnje</i>	44
DRUGO POGLAVLJE – NASILJE NAD ŽENAMA I ŽENSKA LJUDSKA PRAVA	
Nasilje nad ženama i ženska ljudska prava	47
<i>Međunarodna dokumenta i ženska prava</i>	48
<i>Proces priznavanja ženskih prava kao ljudskih prava</i>	51
<i>Bečka Konferencija i Tribunal</i>	52
<i>Nasilje u partnerskim vezama: lično je političko</i>	55
<i>Zašto žene dugo trpe partnersko nasilje</i>	59
Koncept gender mainstreaming-a	64
Gender mainstreaming	64
TREĆE POGLAVLJE - POLITIČKA PRAVA ŽENA	
Pravo glasa žena	67
<i>Sifražetski pokret u Velikoj Britaniji</i>	67
<i>Istorijske činjenice ostvarenja pravnog statusa žena</i>	70
<i>Pravo glasa žena u Srbiji</i>	76
<i>Žene u Saudijskoj Arabiji</i>	78
Značaj Osmog marta danas	79
<i>Podsećamo se istorije i vraćamo se autentičnoj prirodi tog dana</i>	79
<i>8. marta 1857. - Njujork</i>	80
<i>8. marta 1908. – Njujork -</i>	80
<i>Istorijski doprinos Klare Cetkin</i>	80
<i>Obeležavanje Osmog marta u Evropi</i>	80
<i>Socijalističko obeležavanje Osmog marta</i>	80
<i>Međunarodni karakter: Ujedinjene nacije</i>	
<i>Savet Evrope i Evropski ženski lobi</i>	81
<i>Ujedinjene nacije</i>	81
<i>Zašto se ženama sveta posvetio dan?</i>	81
<i>Savet Evrope</i>	81
<i>Evropski ženski lobi</i>	81
<i>I mi imamo šta da kažemo</i>	82
Samoorganizovanje žena	83
Izborni sistem kvota kao mehanizam postizanja ravnopravnosti polova u politici	84
<i>Srbija</i>	85
<i>Broj žena pre uvođenja kvota sistema u Srbiji</i>	87
<i>Izborni sistemi i njihov uticaj na prisustvo žena u politici</i>	89
<i>Vrste kvota</i>	91

<i>Faktori uspešnog povećanja broja žena</i>	92
<i>Kumulativno dejstvo partijskih i zakonskih kvota</i>	93
<i>Uloga kvota izbornog sistema</i>	93

ČETVRTO POGLAVLJE - MEHANIZMI ZA RODNU RAVNOPRAVNOST

Mehanizmi za rodnu ravnopravnost	97
<i>Istorijat nastanka mehanizama za rodnu ravnopravnost</i>	99
<i>Instrumenti međunarodnog prava koji predviđaju pristup demokratiji kroz rodno partnerstvo.</i>	100
<i>Politička participacija žena kao predušlov za uspostavljanje i kao stalni zadatak nacionalnog mehanizma za rodnu ravnopravnost</i>	102
<i>Osnovni elementi nacionalnih mehanizama za postizanje rodne jednakosti.</i>	104
<i>Institucije</i>	104
<i>Pregled nacionalnih mehanizama za rodnu ravnopravnost u nekim evropskim zemljama.</i>	106
<i>Zaključak</i>	110
Pravila EU o rodnoj ravnopravnosti	110
Rodno senzitivni jezik	112
Rodno senzitivna statistika.	113
Žene u pravnim profesijama*	116
<i>Uvod</i>	116
<i>Kratka istorija ulaska žena Srbije u pravnu profesiju i njihovog doprinosa samoj profesiji</i>	116
<i>Prva žena advokatkinja.</i>	117
<i>Nalazi istraživanja – položaj žena u pravnim profesijama - analiza stanja u 2007. godini</i>	120
<i>Sudovi</i>	120
<i>Predsednici sudova</i>	120
<i>Javna tužilaštva</i>	121
<i>Uporedna analiza zastupljenosti žena u pravnim profesijama 1992, 2000 i 2007. godine</i>	121
<i>Sudovi</i>	121
<i>Sudije</i>	121
<i>Predsednici sudova</i>	121
<i>Javna tužilaštva. Javni tužioci</i>	122
<i>Zamenici tužilaca.</i>	122
<i>Detaljna analiza zastupljenosti žena u pravnoj profesiji u 2007. godini. Pregled situacije u sudovima</i>	122

* Napisala Bojana Balon

<i>Pregled situacije u javnim tužilaštvima</i>	123
<i>Pravni fakulteti</i>	123
<i>Advokatske komore i pravnička udruženja</i>	124
<i>Preporuka za poboljšanje rodno osetljive statistike</i>	124

POSEBNI DEO

PETO POGLAVLJE - MARGINALIZOVANE ŽENE	129
Marginalizovane žene	129
Žene sa invaliditetom	133
<i>Opšte o institucionalnim preprekama</i>	135
<i>Fizičko okruženje</i>	136
<i>Predrasude</i>	137
<i>Jezik kao pokazatelj odnosa društva prema invalidnosti</i>	137
<i>Nesvesne diskriminatorske prakse „dobronamernih“</i>	138
<i>Kritika i socijalni model</i>	138
<i>Pojam socijalnog modela tretiranja osoba sa invaliditetom</i>	140
<i>Elementi socijalnog modela</i>	141
<i>Društvena interakcija</i>	141
<i>Nezavisan život</i>	142
<i>Evropska strategija za osobe sa invaliditetom</i>	142
Žene u starijim godinama - sindrom bake robinje	144
Prostitutke na društvenim marginama	147
Žene u zatvoru	152
<i>Prljavi štrajk zatvorenica u Severnoj Irskoj</i>	159
Lezbejke na društvenim marginama	161
<i>Lezbejke</i>	163
<i>Spoljni telesni izgled – lezbejsko telo u prostoru</i>	165
<i>Unutrašnje karakteristike lezbejskog tela</i>	
<i>Polne bolesti, kontracepcija, polni organi</i>	167
<i>Odnos sa drugim lezbejskim telima</i>	168
<i>Odnos prema heteroseksualnom svetu</i>	172
Romkinje: između mita i stvarnosti	180
<i>Rasizam</i>	182
<i>Obrazovanje</i>	183
<i>Zdravlje</i>	184
<i>Zaposlenje</i>	185
<i>Politička participacija</i>	186
<i>Istraživanja o položaju Romkinja</i>	187

Žene u sportu	189
<i>Žena u sportu nije slabija već je prosto drugačija.</i>	189
<i>Diskriminacija žena sportistkinja</i>	191
<i>Fenomen: suprug trener, otac trener</i>	193
<i>Promene protekle decenije u Sjedinjenim Državama</i>	193
<i>Izjave sportistkinja</i>	195
Žene u muzeju	202
<i>Uvod</i>	202
<i>Prozori i maramice - ženski portreti</i>	203
<i>Škola uljudne prostitucije</i>	205
<i>Opasne žene</i>	207
<i>Vladarke i aristokratkinje</i>	209
<i>Devojčice i devojke</i>	210
<i>Gazdarice</i>	211
<i>Samoubice</i>	214
<i>Dr. Kej Skarpeta</i>	214
<i>Intelektualke</i>	216
<i>Ženske grupe</i>	216
<i>Lezbejske neočekivanosti</i>	217
<i>Kupačice, Batšebe i mame</i>	217
<i>Prostitutke</i>	219
<i>Za kraj: muzejska subverzija ili otkriće neobičnih slika</i>	219
Žene u krizi	220
<i>Posebno pogođene kategorije</i>	222
<i>Primeri</i>	223
<i>Degradacije žena u tranziciji</i>	224
 <i>Redukovana literatura</i>	
<i>Radovi dr Zorice Mršević</i>	227